

OVER MILIEU GESPROKEN

IR. O. H. BOOM, HOOFDINGENIEUR-DIREKTEUR VAN DE RIJKSWATERSTAAT IN DE DIREKTIE LIMBURG TE MAASTRICHT EN VOORZITTER VAN DE VOORMALIGE WERKGROEP SANERING MAAS SPRAK OP 4 MEI J.L. MET DE REDAKTIE VAN HET NATUUR-HISTORISCH MAANDBLAD OVER HET KWALITEITS-BEHEER VAN HET MAASWATER.

Red. Hoe is het organisatie schema of met andere woorden de verdeling van de taken bij het kwalitatief beheer van het Maaswater in Limburg?

ir. Boom. Verwijst naar het antwoord van de heer Drees, minister van Verkeer en Waterstaat op vragen van de heer Oele betreffende een efficiënte aanpak van de sanering van de Maas (Aanhangsel handelingen Tweede Kamer 1971-1972, blz. 1955), waarin vermeld staat dat het kwalitatief beheer van de Maas bij het Rijk berust en dat van de zijrivieren bij de Provincies. Het betreft hier een passief beheer (in wettelijke zin). De term „passief” is niet erg gelukkig gekozen, want het Rijk is bij dit beheer zelfs erg actief (in letterlijke zin). De direktie Limburg heeft de zorg voor de Maas vanaf Eijsden tot voorbij Den Bosch. Aanbevelingen voor het te voeren beleid op korte en langere termijn zijn vastgelegd in het rapport van de werkgroep sanering Maas van april 1971. In het kader van het kwalitatief beheer koördineert en stimuleert de direktie Limburg onderzoeken naar de verontreiniging van het Maaswater, geeft zij

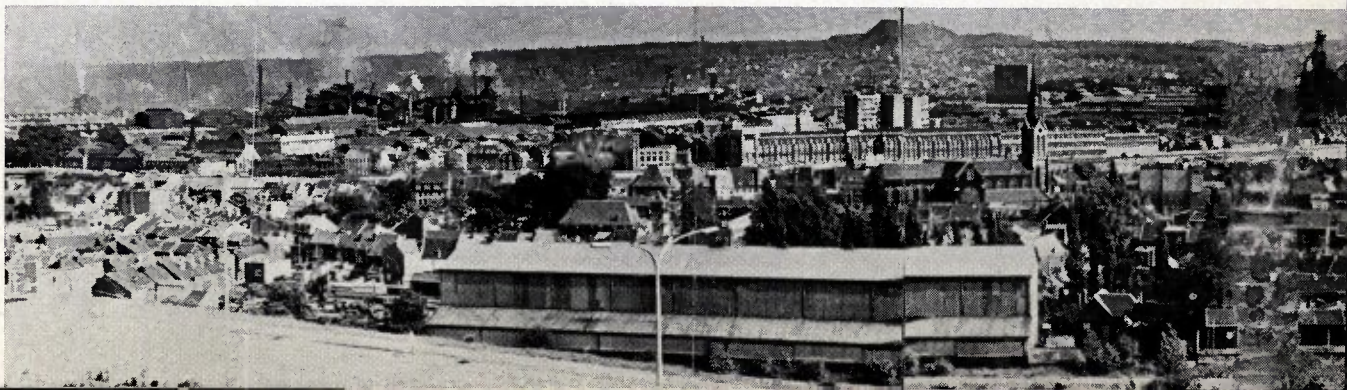
lozingsvergunningen af en past deze aan en doet zij voorstellen aan de minister van Verkeer en Waterstaat inzake de besteding van de door het Rijk geïnde heffingen. De direktie wordt bij haar taak geadviseerd door het Rijksinstituut voor Zuivering van Afvalwater (R.I.Z.A.). De heffingen worden geïnd door het bureau verontreinigingsheffing rijkswateren dat eveneens onderdeel uitmaakt van Rijkswaterstaat.

Red. Wie voert het overleg met België?

ir. Boom. Vertegenwoordigers van de Nederlandse ministers van Buitenlandse Zaken, van Volksgezondheid en Milieuhygiëne en van Verkeer en Waterstaat, en vertegenwoordigers van hun Belgische ambtgenoten van Volksgezondheid en het Gezin en van Openbare Werken. In het kader van dit overleg zijn een tweetal werkgroepen ingesteld, n.l. de werkgroep kwaliteit Maaswater en de werkgroep verdeling Maaswater. Omdat de grootte van de Maasafvoer in belangrijke mate de kwaliteit ervan bepaalt, worden beide werkgroepen van Nederlandse kant door één persoon voorgezeten en wel door mij. De Belgische voorzitter is de directeur-generaal van de dienst der Scheepvaart te Luik. Voorts hebben van Nederlandse zijde in de werkgroep zitting vertegenwoordigers van het Rijksinstituut voor de Drinkwatervoorziening (R.I.D.) en van het R.I.Z.A. De werkgroepen vergaderen een tot twee keren per maand.

Red. Welke minimumafvoer van de Maas aan de Belgisch-Nederlandse grens is voor Nederland nog acceptabel?

ir. Boom. Het probleem is niet in eerste instantie een

bepaalde minimumafvoer. Het gaat vooral om de frekwentie van voorkomen van lage afvoeren, waarbij de behoeften van beide landen niet geheel kunnen worden gedekt. Wanneer onvoldoende water in de Maas ter beschikking is, moeten wij ons behelpen door de elektrische centrales op koeltorens over te laten schakelen, door drinkwater te onttrekken aan spaarbekkens, door minder water te onttrekken ten behoeve van land- en tuinbouw, door beperking van de scheepvaart inclusief het terugpompen van schutwater en door het beperken van het lozen van afvalwater, waardoor tijdelijk een geringere hoeveelheid doorspoelwater geaccepteerd kan worden. De grootte van een minimumafvoer is dan ook niet te geven, temeer omdat de behoefte aan water varieert gedurende het jaar.

Red. Welke zijn de toekomstige kwaliteitsnormen die aan het Maaswater bij de Belgisch-Nederlandse grens gesteld zullen worden?

ir. Boom. Ook hier dient weer vooropgesteld te worden dat er een duidelijk verband is tussen de grootte van de afvoer en de kwaliteit. Binnen de werkgroep is over de normen vrijwel overeenstemming bereikt. Gezien het vertrouwelijke karakter van deze cijfers wil ik deze op dit moment nog niet noemen. Wel kan hieraan toegevoegd worden dat de normstelling het gehele arsenaal van verontreinigende stoffen zal betreffen, dus ook eutrofiërende stoffen, fenolen, fluoriden, vergiften e.d. Bij het stellen van deze normen wordt eveneens rekening gehouden met de wateren waarin de Maas uitmondt, dit in verband met de

accumulatie van een aantal giftige stoffen (b.v. kwik) in organismen in brak en zout water.

Red. Wie voert het internationaal overleg over de waterkwaliteit van de grensoverschrijdende zijrivieren van de Maas?

ir. Boom. Aan de Duitse kant Rijk, Provincie en beheerder in de z.g. Permanente Grenswaterencommissie; aan de Belgische kant is dit nog onvoldoende geregeld.

Red. Wat moet een hengelsportvereniging doen wanneer vissterfte wordt waargenomen in de Nederlandse Maas als gevolg van (zichtbare) verontreiniging die van België afkomstig is?

ir. Boom. Ons alarmnummer bellen. Dit telefoonnummer (043-11157) staat vermeld op blz. 2 van de telefoongids (voor het district Maastricht).

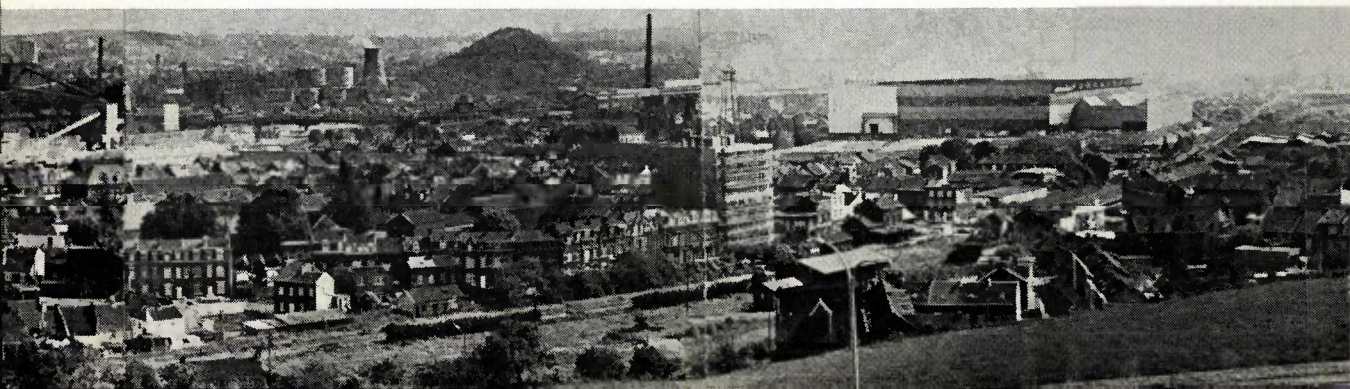
Red. Hoe kan men in dit geval de betreffende Belgische lozer(s) dwingen tot betaling van een schadevergoeding? Doet de Rijkswaterstaat dit?

ir. Boom. Neen, dit is een privaatrechtelijke zaak. Hoe precies te handelen en of de uitkomsten van metingen van de Rijkswaterstaat geldigheid hebben bij een internationale privaatrechtelijke procedure, is mij niet bekend. Het is echter aan te raden om hierover juridisch advies in te winnen.

Red. Hoever is het met de sanering van de Maas in Limburg (voorbereiding, maken van bestekken, uitvoering of in gebruik stelling van zuiveringstechnische werken)? Gedacht wordt hierbij aan de te bouwen installaties voor respectievelijk de K.N.P., Maastricht, DSM-Chemie, Roermond en Venlo.

Luik, industriestad.

foto: J. D. Johns.

ir. Boom. Voor de K.N.P. komt een zuiveringsinstallatie (met een rendement voor biologisch afbreekbare stoffen van 90%) tegen het einde van 1973 klaar.

Red. Waarom worden hier de papiergevels niet uit het afvalwater teruggewonnen? Wat blijft er aan biologisch afbreekbare stoffen over wanneer men hiertoe zou overgaan?

ir. Boom. Op deze detail-vraag weet ik geen antwoord. Wel kan in het algemeen gesteld worden dat bij bedrijven nagegaan wordt of het niet mogelijk is om via interne maatregelen een goedkopere oplossing te vinden voor het afvalwaterprobleem dan de bouw van een (externe) zuiveringsinstallatie.

Ten aanzien van Maastricht kan ik meedelen dat de zuiveringsinstallatie Maastricht Zuid-Oost waarschijnlijk eind 1974 klaar zal komen. Voor deze installatie zullen vrijwel geen uitkeringen door het Rijk worden gedaan, omdat op deze installatie vooral nieuwe uitbreidingen (universiteit) zullen worden aangesloten. De opbrengsten van de Rijksheffingen worden namelijk alleen besteed aan de opheffing van bestaande en directe lozingen op Rijkswateren. Het westelijk deel van Maastricht loost nu nog ten dele rechtstreeks afvalwater op de Jeker en de Maas, omdat de transportriolen naar de aanwezige installatie nog ontbreken. DSM-Chemie loost op de zijrivier de Ur. De lozingsvergunning wordt derhalve niet door het Rijk maar door het Provinciaal Bestuur verleend. Het Rijk is echter als beheerder van de Maas wel zeer geïnteresseerd in de lozing van DSM. Overleg tussen de provincie, de Rijkswaterstaat en DSM-Chemie hebben geleid tot het opstellen van een nieuwe vergunning. De lozing van een aantal stoffen is reeds verminderd en zal in de nabije toekomst nog verder afnemen, door interne maatregelen bij het bedrijf. Door DSM-Chemie wordt tevens de afvalwaterstroom continu bewaakt. Afhankelijk van het Maas-debiet bij Borgharen wordt de zuurgraad van het afvalwater geregeld om te voorkomen dat tengevolge van dissociatie van ammonium een te hoge concentratie (voor vissen giftig) vrij ammoniak optreedt in de Maas. Daarnaast zijn aquaria met vissen aanwezig

die doorgespoeld worden met afvalwater in een bepaalde verdunning. Bij afwijkend gedrag van de vissen, of bij te hoge concentraties aan bepaalde stoffen in de afvalwaterstroom wordt het afvalwater in bufferbassins geleid totdat de oorzaak van de storing is verholpen. Deze werkwijze voldoet goed. Vissterften benedenstrooms van de uitmonding van de Ur zijn in het afgelopen (zeer droge) jaar dan ook praktisch niet meer voorgekomen. Een definitieve oplossing, een zuiveringsinstallatie waarbij de stikstofverbindingen omgezet zullen worden in de enige niet schadelijke vorm, namelijk stikstofgas, zal eind 1976 gereedkomen.

Van de zuiveringsinstallatie voor Roermond kan ik op het ogenblik niets zeggen. Het wachten is hier op het (op te richten) zuiveringschap voor Limburg, omdat de lozing van Roermond voor het overgrote deel plaatsvindt op bij de Provincie in beheer zijnde oppervlaktewateren.

Voor de zuiveringsinstallatie Venlo is het basisplan klaar. Het ligt in de verwachting dat deze installatie tegen het einde van 1975 in bedrijf zal zijn.

Red. Bedankt ir. Boom voor het prettige onderhoud en zegt begrepen te hebben dat er enorm veel werk wordt verzet zowel op nationaal als op internationaal niveau voor het verkrijgen en handhaven van een goede waterkwaliteit in de Nederlandse Maas.

Naschrift

Ondanks de openheid van ir. Boom blijft het internationaal overleg over de kwaliteit van het Maaswater voor ons nog steeds in de sfeer van de romantiek. Tastbare cijfers en werkelijk positieve resultaten wilde hij nog niet geven. Ir. Boom voert met zijn groepsleden van het R.I.D. en R.I.Z.A. een bijzonder moeilijke strijd.

En daarom willen wij tot slot nogmaals wijzen op een suggestie van de heer Rang, waarin een Nederlandse bijdrage wordt voorgesteld in de stichtingskosten van de rioolwaterzuiveringsinstallatie te Luik (Natuurhistorisch Maandblad 60e jrg., nr. 11/12, blz. 153 en 61e jrg., nr. 2, blz. 30 en 31).